

Den vita 1800-talskyrkan är en ljuspunkt i den karga, vulkaniska sprickdalen vid Tingvalla.

Tingvalla

– en ikon för Islands själ

Text och foto **Peter Hanneberg**

Ett vulkaniskt sår i jordskorpan läkte och blev platsen för världens första parlament. Över Tingvalla har alltid strålat en aura av isländsk nationalism. Nu har islänningarnas naturliga helgedom upphöjts till världsarv. ▶

Strokkur i området Geysir ejakulerar trofast med fem minuters intervall.

Förrådshus med tak av torv, mossa och gräs vid Skógar.

Öxará föds vid tusenetersfjället Botnssúlur i väster och dansar utför sluttningarna alltmedan den växer från en skvättande fjällbäck till en mindre älv. Där fjällen planat ut vandrar vi intill älven i dess strömriktning, på en stig som vindlar sig fram genom sparsam fjällvegetation. Bruset ökar kraftigt i styrka innan vattenmassan plötsligt försvinner över en tvärkant av svart lavasten och störtar några tiotal meter ned i Almannagjá, Allemansklyftan.

Med fallet nedanför våra fötter befinner vi oss på den västra kanten av en bred geologisk ”söm”, som kryper upp ur oceanen på sydvästra Island och löper diagonalt över ön. Det är skarven mellan den nordamerikanska och den eurasiska kontinentalplattan. Island är den enda platsen på land där man kan se denna söm knyta ihop jordskorpan över vår planets glödgade

inre. Som ett blixtlås över en packad väska. Allra tydligast syns fenomenet just här vid Tingvalla. Landskapet har sjunkit ned i jordskorpan och skapat en fem kilometer bred sänka som grönskar av gräs och glittrar av vatten. På dalens sidor öppnar sig sprickorna Almannagjá och Hrafnagjá i lavaskorpan.

Vikingar koloniserar

Det var Tingvalla som vikingarna redan i slutet av 920-talet valde för sitt planerade friluftsparlament. Här skulle det nya landets lagar stiftas och rättvisa skipas. Nordmän från Norge hade koloniserat Island 874 och följts av allt större skaror utvandrande vikingar. Stormän lämnade Skandinavien i sina skepp, lastade med bohag, familjer, trälar och husdjur.

Efter ett halvsekel insåg man att utvecklingen krävde en tydligare organisation. Det var då tanken föddes på ett All-

Öxará faller vilt brusande ned i gravsänkan vid Tingvalla och fortsätter sin färd mot sjön Tingvallavatn i fjärran.

ting. 930 sammanträdde det isländska Alltinget första gången. Företeelsen brukar kallas "världens första parlament". Det var en demokratisk mötesform som tillät och uppmuntrade alla närvarande folkrepresentanter att lägga fram sina bekymmer. Här skapades och verkställdes landets lagar. Vid Lögberg, Lagberget, träffades de 39 rådsmedlemmarna från hela Island varje år under två veckor efter midsommar. De bodde vid kullen i små stenhyddor vars överväxta grunder man fortfarande kan ana och de satt i en ring när de sammanträdde.

Kvinnor dränktes

Vid foten av Lögberg bildar Drekkingarhylur, Dränkgölen, av älven. Som ett landskapets öga speglar vattensamlingen himlen i sin mörka pupill. Genom seklerna har den följt hur Islands lagar efterlevts och har själv varit praktiskt behjälplig

med rättsskipningen. Många är nämligen de kvinnor som Drekkingarhylur hann dräpa under nästan trehundra år, mellan 1564 och 1838. Det kunde vara för äktenskapsbrott eller barnamord, för mened eller påstådda häxkonster. När lagmännen hade fällt sin dom, knöts kvinnan in i en säck och kastades i den iskalla, djupa gölen.

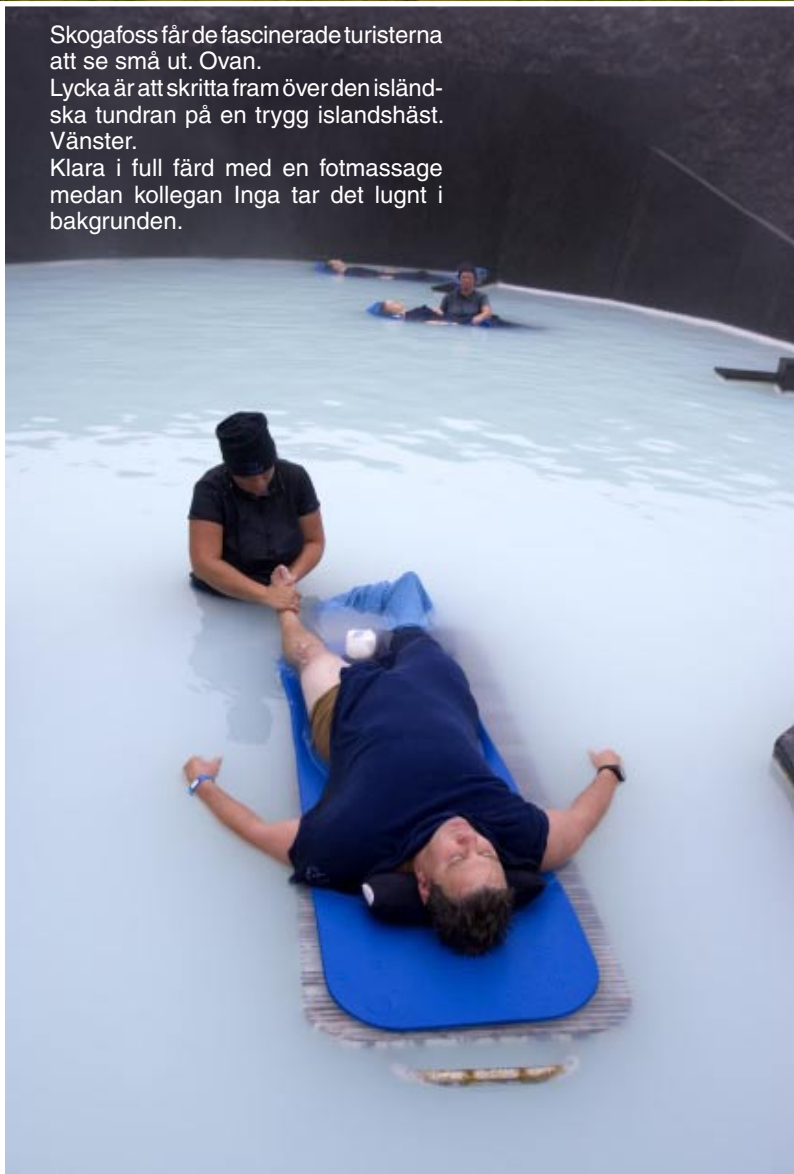
Man fortsatte med utomhusparlamenten ända till 1783 då den största jordbävningen under mänsklighetens historia drabbade Island. 1798 flyttades Alltinget därför till Reykjavik. Tingvallas ofullgångna landskap och otämjda, geologiska vildhet skänker en tredimensionell dramatik åt den plats som genom åtta sekler var central skådeplats för Islands historia. Det var här Alltinget beslöt under stort tumult år 1000 att Island skulle lämna hedendomen och asagudarna bakom sig och bli kristna, och här lovades Norges och Danmarks kungar ►

Skogafoss får de fascinerade turisterna att se små ut. Ovan.

Lycka är att skritta fram över den isländska tundran på en trygg islandshäst. Vänster.

Klara i full färd med en fotmassage medan kollegan Inga tar det lugnt i bakgrunden.

trohet. Man samlades här för att fira Alltingets tusenårsjubileum 1930, Islands självständighet 1944, koloniseringens 1100-årsjubileum 1974, republikens 50-årsjubileum 1994, kristendomens tusenårsjubileum 2000, och senast Tingvallas nya världsarvsstatus 2004.

Tingvallas historia och karga natur har blivit en stark inspirationskälla och symbol för islänningarnas nationella identitet och stolthet. Islands natur fascinerar också utländska besökare och gör varje resa hit värd sin tid, ja till och med värd sitt pris, trots att detta undersköna land kostar skjortan. Här kan man avnjuta naturen badande utomhus mitt i vintern likaväl som ridande eller vandrande över arktiska slätter och berg på sommaren.

Min dröm är att ta med bilen på färjan från Bergen, köra runt hela ön och göra vandringsutflykter från olika baspunkter. Men att flyga till Reykjavik och köra runt i sydväst med hyrbil ger också många upplevelser, samtidigt som man kan bo bra i huvudstaden eller vid Blue Lagoon.

Blå Lagunen värmer

Det är den 14:e augusti, nästan mitt i högsommaren. Det blåser något alldeles infernaliskt över lavafälten. Vinden är nästan av orkanstyrka samtidigt som det regnar i sidled med miljoner vattennålar som piskar oss i ansiktet. Paraplyet slås undan gång på gång som av upprepade knytnävsslag och ekrarna som spänner ut det börjar vika sig uppåt som i en chaplinfilm.

Nej, vi är inte ute på en expedition till fots över fjällen i öns inre. Vi försöker bara ta oss de knappt 300 metrarna från bilen på parkeringsplatsen till porten för berömda Blue Lagoon. Äventyret börjar med att vi i motvinden knappt får upp bildörrarna i Hertz lilla Corolla. Vi kommer in i den skyddande byggnaden, genomsura men skrattande åt det osannolika sommarvädret. Där kryllar det av bussturister.

Det är obeskrivligt ljuvligt att sänka sig som Archimedes i lagunens turkosa, 40-gradiga vatten. Vi gnider in ansiktet med den vita bottensörjan och blir genast tio år yngre. Vi simmar i en tunnel och under ett litet vattenfall som har en behaglig, masserande effekt på skuldror och rygg. En lagun är avgränsad för massagebetalande men tycks tom på både personal och "patienter". Vi hittar ett par anställda, fylliga damer som vi tycks störa när de masserar varandra i ett skymt hörn. Klara tar hand om mitt resällskap, kollegan Inga om mig. Vi ligger på rygg på varsin plastmatta för att hålla oss flytande och blir masserade på ryggen underifrån.

Ingas fingrar drar kraftlöst upp och ned längs ryggraden, hela tiden på samma ställe. Axlar, skuldror, huvud och ländrygg försummas helt. Tjugo minuter avslutas efter 15-16 minuter. Priserna är mycket höga och min massage därför en av de minst prisvärda jag provat. En kvarts tidsspillan á 300 kronor. Men kollegan Klaras proffsiga massage röner stor uppskattning från min reskamrat.

Arktiska tropiker

Under kampen på väg tillbaka till bilen muttrar jag svavelosande kötteder in i stormen därför att den gör all fotografering och njutning omöjlig och hotar dessutom kretsarna i min digitala kamerautrustning. Men jag smälter som ett godismutat barn några dygn senare. Då fyller kvällssolen det rena gränslandskapet med en aptitretande, mustig grönfärg som ett koppel betande islandshästar går där ute och slickar i sig.

Vi kör österut från Reykjavik och tittar in i ett av de växthus staden Hveragerdi gjort sig känd för. En fuktig doft av blom mig fruktsallad slår emot oss – banan, ananas, mimosa och hibiskus. Den underjordiska värmen utnyttjas för att hålla värmen och fuktigheten i växthusen, varför tropiska växter kan trivas året om på dessa breddgrader. Det är mer en kul grej än en business. Längre österut ger älven Skóga ett massivt intryck när den faller lodrätt sextio meter. Skóga skapas av smältvattnet från Eyjafjallajökull. Ett annat spektakulärt vattenfall i närheten, Seljalandsfoss från samma jökul, kan man vandra bakom på en stig.

Det är ont om bensinmackar och lätt att glömma att tanka. Fyll upp igen när tanken är halvfull, hellre än när det är några droppar kvar. Bra tips som jag själv är sämst på att följa. Vi tvingas vända ganska nära den pampiga Myrdalsjökull och köra tillbaka till kustvägen och vidare till Vik för att tanka. Nära Vik sticker de märkliga klipporna Reynisdrangar upp ur havet, fyra spetsiga brunsvarta toppar. På dem häckar ett stort antal lunnefåglar, grisslor och andra havsfåglar.

Några kilometer söder om Väg 1 ligger själva kustlinjen och däremellan en märklig "öken" som bildats av grus och sand som förts ned med glaciärälvarna. Överallt korsar vägen bäckar och älvar från jöklarna. På väg tillbaka västerut kör vi över Skóga, Markarfljót, Thverá, Hólsá, Thjórsá, Hvítá.

Strax väster om Selfoss hälsar vi på hästgården Eldhestar och ägnar några timmar åt att rida varsin islandshäst över det vackra eftermiddagslandskapet. En ung, svensk tjej, hästfantasten Hanna, arbetar här över sommaren och guidar oss duktigt. Islandshästen är snäll, har låg mankhöjd, kortare ben och är mindre snabb än ett arabiskt fullblod. Kort sagt en häst som även den oerfarne törs rida in i solnedgången på.

Nära vägen sjunker marken plötsligt undan i ett jättelikt hål, en inverterad kon med jämna väggar och en grönblå sjö i botten. Detta är Kerids explosionskrater. Det sa pang för omkring tretusen år sedan när jordskorpan gav efter för de heta krafter som tryckte på underifrån. Ett fint format hål blåstes ur till ett djup av 55 meter. Vägslingan tar oss vidare upp till geysirområdet och de magnifika vattenfallen vid Gullfóss och tillbaka mot Reykjavik via Thingvellir. Liknande dagsutflykter kan göras norrut till natursköna delar.

Är man en aktiv person med äventyr och naturintresse i blick, är Island ett paradiset. Man kan ge sig ut på en tur med terrängfordon över någon av glaciärerna. Fiskefantasten kan dra på sig sjöstövlarna, ställa sig i något av de ymniga vattendragen och låta flugan snudda över ytan. Fjällvandringen kan haka på en längre utflykt till Skaftafell och vandra upp på Islands högsta fjäll, och vara tillbaka samma kväll i Reykjavik.

RESETIPS

Islands turistbyrå, www.icetourist.is Icelandair Stockholm-Reykjavik kostar under sommaren från 2 960 kr inkl skatt. Icelandairs affärsklass är bra, deras lounge i Keflavik magnifik. Med Iceland Express kan man flyga Stockholm-Reykjavik tre gånger i veckan. Islandsarrangörer i Sverige är bl a Vulkan Resor, Islandsresor, Islandia och Hekla Travel. Bra boende i Reykjavik är Radisson SAS två hotell Saga och 1919, och vid Blå Lagunen Nordic Light Inn. Andra tips är Park Inn och Icelandair Hotels. Bilhyra med Hertz på flygplatsen. Vandringsturer på islandshästar med svensk guide görs hos Eldhestar, www.eldhestar.is □

Receptionen på centrala Radisson SAS "1919". Ovan.

Den varma loungen på Nordic Light Inn med karg utsikt över lavafälten mot den ångande geotermiska anläggningen.

Bo bra på Island

Text och foto **Peter Hanneberg**

Bottenplanets restaurang på Radisson SAS "Saga" har mycket känsla av stillfullt trä. Höger. Den rena vackra arkitekturen hos "1919" lyfts fram i skymningen. Nedan.

Radisson SAS "1919"

Det fyrstjärniga hotellet ligger i hjärtat av Reykjavik med nära till allt. Namnet syftar på året då denna byggnad uppfördes, en av de stiligare i huvudstaden, ett ljust palats i Arktis. Intill börjar Austurstræti som fortsätter i Laugavegur, stans bästa shoppinggator med matställen, affärer och pubar. Gamla stan ligger ett kvarter bort och gamla hamnen lika kort åt andra hållet.

De spaciösa rummen lämpar sig för room service-middag från hotellets utmärkta restaurang Salt. Bordeauxvinet har vi köpt på Keflaviks flygplats, där de har ett berömligt taxfreesortiment som man kan handla ur efter landning. Varför har inte fler det generösa systemet? Halva priset jämfört med Reykjavik! Vinpriset på en isländsk restaurang är femdubbelt jämfört med Keflavik. En mör, lättstekt köttbit från Salt hamnar flera steg uppför smaktrappan om den avnjuts i sällskap med en luftad Grand Cru Classé som Château Pichon-Longueville Baron 1999. Det fina rummet med fyrameters takhöjd och vacker stuckatur gör det hela till en exklusiv måltid.

Fritt Internet med bredband, 50 kvm gym men utan spa, rik frukost och inga problem med sen utcheckning. "1919" är överhuvudtaget ett mycket rekommendabelt ställe. I semestertider från ca 1000 kr/person. www.radissonsas.com

Radisson SAS Saga

En kvarts promenad från centrum reser sig Sagas åtta våningar med vida vyer från alla 200 rummen. Tyvärr renoveras Grillid högst uppe under våra dygn här, annars kan matgästerna avnjuta en av stadens bättre utsikter härifrån. Det är

en restaurang med stil och atmosfär, och håller dessutom skaplig variation på vinlista och meny. På bottenplanet äter man i Skrudur, med vackert trägolv och en öppen eld centralt i restaurangen. Frukostbuffén är mycket rik.

Sagas hälso- och gymavdelning är bra med både torrbastu och ångbastu, bubbelpool med havsvatten, samt massage. Mycket praktisk är Reykjavik Excursions en egen disk i lobbyn, där vi bokar en Golden Circle-tur runt ön, och snabbt får svar på frågor. Souvenirshop och bank finns. Business Center är bara en dator i lobbyn, men man kan logga in sig gratis på Internet i alla rum. Vårt standardrum är på 25 kvm med ett litet bord och två fätöljer. På sommaren från ca 930 kr/pers. www.radissonsas.com

Nordic Light Inn

Nordic Light Inn ligger tio minuters promenad från Blå Lagunen 45 km söder om Reykjavik, mitt i det stelnade

lavaflödet från ett stort vulkanutbrott. Inte vackert, men mycket speciellt. Lämpligt att avsluta resan här, endast 15 minuter från flygplatsen i Keflavik. Hotellet är litet, i ett plan som ett motell. Från den bekväma loungen och matsalen har man utsikt mot en geotermisk anläggning intill, som det pyser och ångar ur. Grova rör leder därifrån till hotellet där vi duschar i detta ångande vatten. Traktens attraktion är Blå Lagunen, den världsberömda, geotermiska spa-anläggningen. Vinterbesökare lockar man även med Aurora Borealis, norrskenet. Detta ska man helst skåda långt från upplysta tätorter.

De 20 rummen har sköna sängar med duntäcken. Den nyutbyggda restaurangen, liksom loungen med dess sköna fätöljer och öppna spis, domineras av effektfulla panoramafönster. Frukost och middag serveras har hemlagad känsla. I högsäsong från ca 730 kr/person. www.nordiclightinn.is